



SNG NOVA GORICA - Nova premiera Beraška opera

Razlike med zakonito in nezakonito krajo ni

Marij Čuk

NOVA GORICA - Nič čudnega, da je od davnega 29. januarja 1728, ko je dočakala svojo premiero, pa vse do danes *Beraška opera* stalni uprizoritveni izziv tako na gledališkem kot celo na filmskem področju. John Gay je napisal besedilo (glasbo je aranžiral Johann Christoph Pepusch), ki je doživelo in preživelo na desetine priredb in inačic, najbolj znana in znamenita je *Opera za tri groše* Bertolta Brechta in glasbenika Kurta Weilla iz leta 1928. Brechtovo pero je tudi ogrodje in telo najnovejše *Beraške opere*, ki so jo prejšnji četrtek premierno uprizorili v **SNG Nova Gorica** v režiji Vita Tauferja, glasbeni opremi Aleksandra Pešuta-Schatzija in s songi Iztoka Mlakarja. V to predelavo so ustvarjalci vnesli tudi še nekaj prebliskov Johna Gaya, češkega dramatika Vaclava Havla in filmskega režiserja Georga Wilhelma Pabsta.

Takoj je treba povedati, da je bil Tauferjev uprizoritveni postopek zelo sodoben, vendar ne v smislu cenene modernizacije, marveč v posredovanju te že klasične zgodbe, ki ne sega (kot je znano in preverjeno) v antično mitologijo, marveč na področje neokapitalizma in liberalizma, kot ju je pojmoval Brecht in ju je novogoriški ustvarjalni napor nadgradil in umestil v zdajšnjo gospodarsko razpoloženje. Lahko bi zapisal celo naslednje: *Beraška opera* se v Novi Gorici z lahkotnim nedramatičnim korakom sprehaja po ekonomskih zakonitostih našega časa prav tako, kot se kapitalizem s svojo izkoriščevalsko in bančniško dušo skoraj nezavedno igra z našimi usodami in jih s svojo oderuško lakoto povsem sužnji, da je sodobni človek resnični suženj brez verig tako kapitala kot globalizacijske praznine, kar je skrajno dramatično in tragično. Kjer ni srca in čustva, tam je pokvarjenost, pa naj se kaže s še tako naivnim in nedolžnim obrazom. Tauferjeva znansirana predelava Gayjevih izhodišč in Brechtovega lirizma močno upira svojo ost v tu in zdaj, kot da bi se čas ustavil in kot da se nič ni spremenilo v odnosu izkoriščevalec-izkoriščanec. To se kaže skozi znano zgodbo Mackieja Noža,

lahkoživega gangsterja iz Soha, ki se hoče povzpeti do bančnika v Cityju, saj ni skorajda nobene razlike med nezakonitimi in legaliziranimi ropi in krajami. Mackie Nož se zapleta v vsakršne ljubezenske, zunajzakonske, lahkožive pustolovščine, zapleta pa se tudi v spore s kraljem patentiranih beračev advokatom Peachumom, kar prostodušno prenaša šef policije Jackie Lockit. Do hudih težav prihaja tudi zaradi hkratnega »ljubezenskega« odnosa s Polly in Lucy, hčerkama prej omenjenih advokata in policista ter celo vrsto prijateljskih kurb. V ozadju je še gibanje beračev, ki predstavljajo izžeto ljudsko maso. Zgodba je strnjena, logična, polna aretacij, pobegov, sklepanja kupčij in s koncem, ki je klasični happy end, kar pa se pri vseh inačicah *Beraške opere* ne izteče: lumpi, ki so se prej pobijali, sklenejo sveto alianso, da bi še naprej izkoriščali in bogateli na račun navadnih ljudi.

Uprizoritev je z večšo, domala artistično roko znala usklajevati množico prizorov, jih zlepljala v celoto brez škripanja, prelivanje je bilo kar se da skladno, nekaj mrtvih hipov v menjavanju scene (Liberta Mišan in Voranc Kumar) so zapolnili songi, ki so tudi sicer izpovedovali resnice na relaciji bogataši-reveži, ljubezen-varanje, kapital-revščina, itd. Iztok Mlakar jih je sestavil z njemu lastnim humorjem, prežetim z vsebinskimi polnostmi. Igralci so jih ob spremljavi žive glasbe (David Trebižan, David Šuligoj, Roman Kobal) peli večše in pokazali veliko interpretativnega občutka. Tudi s tega gledišča kaže novogoriški teater svojo nadarjenost. In še to: spopad moči in ljubezni v mafijskem podzemlju tematizira še dodaten, a vse prej kot zanemarljiv izpovedni krog, in sicer, da ženski svet, čeprav se kaže kot predmet, v resnici poganja moškega. Sodobni moški je namreč brez tiste energije, ki jo je nekdanji izžareval. V tem smislu je Kristijan Guček oblikoval enkratnega Mackieja Noža kot lahkoživca in uživača, zasanjanega gangsterja, lažnivega donjuana, ki se mu vse posreči tako pri ženskah kot v poslu. Zanimivo, Gučkov Kaptan ne-

kako lebdi nad dogajanjem, je eterično neoprijemljiv, a vendarle prisoten s svojim lahkotnim sprehajanjem skozi življenje in podzemlje. Prav tako zvijačni in nepopustljivi Peachum, ki se v interpretaciji Radoša Bolčine nikoli pretirano ne razburi, vse ima pod nadzorom in je tudi v glasovni intonaciji na enakomernih vodoravnih decibelih. Gojmir Lešnjak je kot šef policije človek podkupljive vesti, kdor več da, temu je bolj naklonjen, močan s šibkimi in šibek z močnimi, v prizoru pijanosti gibalno, govorno in izpovedno briljanten. Ti osrednji liki igrajo igro v igri, kar je igralski in režijski dosežek, temu ustrezno so oblikovane tudi ostale vloge, ki jih upodabljajo Ana Facchini, Arna Hadžialjevič, Medea Novak, Maša Grošelj, Matija Rupel, Jure Kopusar, Žiga Udir, Žiga Saksida, Andrej Zalesjak in Iztok Mlakar. Da ne bo pomete: to so do potankosti izoblikovane kreacije, ki iz tako imenovane stranske vloge prerastejo v miniaturno polnokrvno upodobitev s profiliranimi značilnostmi in osebno obarvanimi podtoni. To velja tudi za Polly Urške Taufer in Lucy Patrizie Jurinčič Finžgar. Prva je navidezno nežna Mackiejeva na skrivaj ponoči poročena žena, ki pa se kmalu izkaže za pravo poslovodkinjo gangsterjevega imetja in uspešno sivo eminenco pri usmerjanju in vodenju navidezno poštene banke. Tauferjeva izkazuje tudi določeno mero ljubezenskega čustva, kar ji daje pregovorni »ženski« talent pri vijuganju skozi življenje. Patrizia Jurinčič je svojo Lucy oblikovala prav tako večplastno, vendar z izrazitejšimi poudarki na ljubosumje. To je obarvalo ženski tandem s še posebno energijsko izpostavo.

Beraška opera se torej kaže kot nov dosežek na umetniški poti **SNG Nova Gorica**.

Uprizoritev je z večšo, domala artistično roko znala usklajevati množico prizorov, jih zlepljala v celoto brez škripanja, prelivanje je bilo kar se da skladno ...



V novi domači
produkciji
novogoriškega
teatra so vse
igralske vloge
natančno
izoblikovane